

Oprichting Internationaal Strafhof historische doorbraak, De Standaard, Frans Vandeputte, 11/04/2002

BRUSSEL -- Met het overschrijden van de vereiste kaap van zestig ratificaties wordt vandaag in New York het Internationaal Strafhof een feit. „Dit is een historisch gebeuren”, zegt Jan Wouters, hoogleraar internationaal recht aan de KU Leuven.

Jan Wouters neemt de term „historisch” zonder aarzelen in de mond: „Met de oprichting van het Internationaal Strafhof, dat in Den Haag zitting zal houden, krijgt de internationale gemeenschap voor het eerst in de geschiedenis een strafhof dat permanent is. Een forse stap verder dus dan het ad hoc-statuuat van de vier voorlopers: het Nuremberg- en Tokyo-tribunaal na WO II, het Rwanda-Tribunaal en het Joegoslavië-tribunaal.” De rechtstreekse aanzet voor het Internationaal Strafhof (ICC) kwam er in 1998 in Rome met de opstelling van de verdragsbepalingen.

Voor het Internationaal Strafhof dat vandaag het levenslicht ziet, zullen aanklachten tegen personen worden behandeld. „Met die beperking dat het enkel gaat om de drie meest ernstige misdaden die mogelijk zijn: oorlogsmisdaden, volkerenmoord en misdaden tegen de menselijkheid.”

Het nieuwe ICC heeft ook enkel rechtsmacht voor landen die het verdrag geratificeerd hebben. „Het laat zich raden dat, bijvoorbeeld, het Irak van Saddam Hoessein daar niet toe behoort”, zegt Wouters. „Maar er zit wel een addertje onder het gras: personen uit landen die het verdrag niet ratificeerden, kunnen toch vervolgd worden voor misdaden die begaan werden op het territorium van een natie die wél onder het verdrag valt.”

Dat addertje verklaart volgens Wouters mee de grote terughoudendheid van de Verenigde Staten tegenover het ICC. „De VS willen die territoriale implicatie geschrapt zien. Zij argumenteren dat hun militairen het risico lopen bij buitenlandse interventies te pas en te onpas aangeklaagd te kunnen worden.” Op de allerlaatste dag dat het verdrag ondertekend kón worden, in december 2000, deed president Clinton dat namens de VS. „Effectief het verdrag ratificeren willen de VS niet. Recente bronnen maken zelfs gewag van intenties van de regering Bush om zelfs de ondertekening te herroepen. Dat zou voor de internationale rechtsgemeenschap een volstrekt verkeerd signaal zijn.”

Wouters wijst op nog een ander belangrijk voorbehoud: „Het ICC is gebaseerd op het principe van de complementariteit.” Het is een soort „reservehof” dat pas in werking kan treden indien de nationale hoven niet bij machte of niet bereid zijn om een aanklacht te behandelen. „Dat is stapje terug vergeleken met de ad hoc-tribunalen. Die hadden een suprematie en konden een zaak naar zich toetrekken.”

De financiering is een ander heikel punt dat nog uitgeklaard moet worden. „Het ad hoc-Joegoslavië-tribunaal kan teren op een gereserveerd jaarbudget van 100 miljoen dollar uit de VN-pot. Die luxe zal het compleet onafhankelijke Internationaal Strafhof niet kennen. Van de VS moet het geen frank steun verwachten. De Europese Unie, grote motor van het hof, zal daar de oplossing moeten bieden.”

De feitelijke jurisdictie van het nieuwe ICC start op 1 juli 2002. Voordien gepleegde misdaden komen niet meer in aanmerking. De landen die het ICC vandaag aan de vereiste ratificatienorm van zestig helpen, zijn onder meer Jordanië, Congo, Cambodja en Bulgarije. Israël staat nog in het kamp van de VS: wel ondertekend, maar niet geratificeerd.